

Udskriftsdato: 14. december 2025

2009/1 LSF 30 (Gældende)

Forslag til Lov om ændring af retsplejeloven, lov om Domstolsstyrelsen og lov om retsafgifter
(Dommeruddannelse, transmission af tekst under retsmøder, fri proces i sager om ægteskab eller forældremyndighed og retsafgifter i fogedsager)

Ministerium: Justitsministeriet

Journalnummer: Justitsmin., j.nr. 2009-740-0371

Forslag

til

Lov om ændring af retsplejeloven, lov om Domstolsstyrelsen og lov om retsafgifter

(Dommeruddannelse, transmission af tekst under retsmøder, fri proces i sager om ægteskab eller forældremyndighed og retsafgifter i fogedsager)

§ 1

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1069 af 6. november 2008, som ændret senest ved lov nr. 517 af 12. juni 2009, foretages følgende ændringer:

1. § 19, stk. 4, affattes således:

»Stk. 4. Ved Tinglysningssagen kan præsidenten meddele andre personer bemyndigelse til at behandle tinglysningssager, hvis der ikke skal træffes afgørelse i tvistigheder.«

2. § 32, stk. 1, 2. pkt., ophæves.

3. I § 32, stk. 1, ændres »1. og 4. pkt.« til: »1. og 3. pkt.«.

4. I § 32 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»Stk. 3. Retten kan på ethvert tidspunkt forbyde advokater, anklagere, bevogtningspersonale, tolke og personer, der er omfattet af § 172, stk. 1, 2 eller 4, at transmittere tekst under retsmødet. Afgørelsen træffes ved kendelse. For andre personer er det under retsmøder forbudt at transmittere tekst, medmindre retten undtagelsesvis tillader det.«

Stk. 3-5 bliver herefter stk. 4-6.

5. I § 32, stk. 4, 2. pkt., der bliver stk. 5, 2. pkt., ændres »Stk. 1, 3.-5. pkt.« til: »Stk. 1, 2.-4. pkt.«.

6. I § 32, stk. 5, 2. pkt., der bliver stk. 6, 2. pkt., ændres »Stk. 1, 3. pkt.« til: »Stk. 1, 2. pkt.«.

7. § 32 b, stk. 1, affattes således:

»Overtrædelse af § 29 d, § 29 e, 3. pkt., og § 32, stk. 1, 1. og 2. pkt., stk. 3, 3. pkt., og stk. 5 og 6, eller af rettens forbud efter § 30, § 31 b, 1. pkt., § 32, stk. 1, 3. pkt., stk. 3, 1. pkt., og stk. 4, og § 32 a straffes med bøde.«

8. § 44 b, stk. 1, affattes således:

»Justitsministeren kan meddele midlertidig beskikkelse som landsdommer eller byretsdommer ud over det antal dommere, der i §§ 5 og 9 er fastsat for landsretterne og byretterne.«

9. I § 44 b, stk. 2, 2. pkt., indsættes efter »landsrettens præsident«: »eller byrettens præsident«.

10. I § 54 a indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»Stk. 3. På ansøgerens anmodning indbringer Domstolsstyrelsen afslag på ansættelse af en ansøger, der er eller har været ansat i en tidsbegrænset stilling som dommerfuldmægtig, for Den Særlige Klageret.«

Stk. 3-5 bliver herefter stk. 4-6.

11. I § 54 a, stk. 3, der bliver stk. 4, ændres »stk. 1 og 2« til: »stk. 1-3«.

12. I § 130, stk. 1, indsættes som 2. pkt.:

»Justitsministeren kan fastsætte regler om sagsbehandling i sager om advokatvirksomhed med henblik på opfyldelsen af Det Europæiske Fællesskabs vedtagelser.«

13. I § 151, stk. 1, 4. pkt., ændres »stk. 1 og 3« til: »stk. 1, 3 og 4«.

14. I § 325, stk. 4, indsættes som 3. pkt.:

»I sager om ægteskab eller forældremyndighed, jf. kapitel 42, kan ansøgerens eget indtægtsgrundlag og indtægtsgrænsen for enlige også anvendes.«

§ 2

I lov nr. 401 af 26. juni 1998 om Domstolsstyrelsen, som ændret ved § 29 i lov nr. 388 af 30. maj 2000, § 1 i lov nr. 1156 af 19. december 2003, § 2 i lov nr. 552 af 24. juni 2005 og § 3 i lov nr. 181 af 28. februar 2007, foretages følgende ændringer:

1. I § 4, stk. 1, 3 og 8, ændres »det øvrige juridiske personale« til: »det øvrige akademiske personale«.

2. I § 4, stk. 3, ændres »HK-Landsklubben Dommerkontorerne« til: »HK Landsklubben Danmarks Domstole«.

§ 3

I lov om retsafgifter, jf. lovbekendtgørelse nr. 936 af 8. september 2006, som ændret senest ved § 2 i lov nr. 487 af 12. juni 2009, foretages følgende ændring:

1. I § 19 indsættes som 2. pkt.:

»Opkrævning af afgiften undlades, hvis overskridelsen af 3-måneders fristen hverken skyldes rekvirentens eller rekviriti forhold.«

§ 4

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. januar 2010, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Retsplejelovens § 130, stk. 1, 2. pkt., som affattet ved § 1, nr. 12, i denne lov, og retsplejelovens § 325, stk. 4, 3. pkt., som affattet ved § 1, nr. 14, i denne lov, træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende.

§ 5

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men § 2 kan ved kongelig anordning sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de afvigelser, som de færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

- 1. Indledning**
- 2. Ændring af retsplejelovens bestemmelser om dommeruddannelse mv.**
 - 2.1. Indledning
 - 2.2. Byretskonstitutioner mv.
 - 2.2.1. Gældende ret
 - 2.2.2. Lovforslagets udformning
 - 2.3. Tidsbegrænset ansættelse som dommerfuldmægtig
 - 2.3.1. Gældende ret
 - 2.3.2. Lovforslagets udformning
 - 2.4. Bemyndigelse af andre akademikere end dommerfuldmægtige til at behandle tinglysningsager
 - 2.4.1. Gældende ret
 - 2.4.2. Lovforslagets udformning
 - 2.5. Sammensætningen af Domstolsstyrelsens bestyrelse
 - 2.5.1. Gældende ret
 - 2.5.2. Lovforslagets udformning
- 3. Transmission af tekst under retsmøder**
 - 3.1. Gældende ret
 - 3.2. Lovforslagets udformning
- 4. De økonomiske betingelser for fri proces i sager om ægteskab eller forældremyndighed**
 - 4.1. Gældende ret og den nuværende ordning
 - 4.2. Lovforslagets udformning
- 5. Retsafgift i fogedsager – undtagelse til 3-månedersreglen**
 - 5.1. Gældende ret
 - 5.2. Lovforslagets udformning
- 6. Ikrafttrædelsestidspunkt**
- 7. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige**
- 8. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.**
- 9. Administrative konsekvenser for borgerne**
- 10. Miljømæssige konsekvenser**
- 11. Forholdet til EU-retten**
- 12. Hørte myndigheder mv.**
- 13. Sammenfattende skema**

1. Indledning

1.1. Formålet med lovforslaget er at give mulighed for byretskonstitutioner i uddannelsesøjemed og tidsbegrænset ansættelse af dommerfuldmægtige med henblik på at justere dommeruddannelsen i lyset af domstolenes opgaver og kravene til en moderne arbejdsplads.

Der har i praksis vist sig behov for at ansætte andre akademiske medarbejdere end dommerfuldmægtige ved Tinglysningsretten, og lovforslaget har endvidere til formål at præcisere i retsplejeloven, at sådanne

medarbejdere kan bemyndiges til at behandle alle tinglysningssager ved Tinglysningsretten, hvis der ikke skal træffes afgørelse i tvistigheder.

Herudover har lovforslaget til formål at ændre bestemmelsen om sammensætningen af Domstolsstyrelsens bestyrelse, så det afspejles, at der er andre akademiske medarbejdere end dommerfuldmægtige ved retterne.

Der henvises til pkt. 2 nedenfor.

1.2. Formålet med lovforslaget er endvidere at begrænse forbuddet mod at sende tekstbeskeder under retsmøder i retsplejelovens § 32, så det som udgangspunkt ikke gælder for advokater, anklagere, bevogtningsspersonale, tolke og journalister. Hensigten er, at personer, der som led i varetagelsen af deres arbejde under retsmødet har behov for at kunne sende tekstbeskeder via mobiltelefoner mv., skal have mulighed for det uden først at anmode retten om tilladelse. Retten skal dog kunne forbyde også disse personer at sende tekstbeskeder efter en konkret vurdering. Denne del af lovforslaget bygger på anbefalinger fra en arbejdsgruppe, der er nedsat af Domstolsstyrelsen. Der henvises til pkt. 3 nedenfor.

1.3. I lovforslaget foreslås det endvidere at videreføre den nuværende ordning for samlevende med hensyn til de økonomiske betingelser for fri proces i sager om ægteskab eller forældremyndighed. Den foreslåede ændring indebærer, at en ansøger, der er samlevende og søger om fri proces i en sag om ægteskab eller forældremyndighed, fortsat vil kunne vælge at søge om fri proces – f.eks. til en sag om forældremyndighed over et barn fra et tidligere samlivsforhold – efter de økonomiske betingelser, der gælder for enlige. Der henvises til pkt. 4 nedenfor.

1.4. Med lovforslaget foreslås det desuden at give domstolene mulighed for at undlade at opkræve den fornyede retsafgift, der efter retsafgiftslovens § 19 skal betales, når kreditor fremsætter en anmodning om et nyt retsforfølgesskridt i en fogedsag senere end 3 måneder efter sagens start. Efter forslaget skal opkrævningen undlades, hvis overskridelsen af fristen hverken skyldes rekvirentens eller rekviriti forhold. Forslaget er navnlig møntet på den situation, hvor fogedretten på grund af egne forhold er nødt til at beramme sagen efter udløbet af 3-måneders fristen. Der henvises til pkt. 5 nedenfor.

1.5. Formålet med lovforslaget er endelig at skabe hjemmel til at gennemføre art. 13 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/123/EF af 12. december 2006 om tjenesteydelser i det indre marked (servicedirektivet) i dansk ret. Denne bestemmelse indeholder sagsbehandlingsregler for sager om advokatvirksomhed. Servicedirektivet skal være gennemført i dansk ret senest den 28. december 2009. Der henvises til bemærkningerne til § 1, nr. 12.

2. Ændring af retsplejelovens bestemmelser om dommeruddannelse mv.

2.1. Indledning

Domstolsstyrelsen nedsatte i efteråret 2006 et udvalg, der fik til opgave at bidrage til de overordnede visioner for et samlet karriere- og kompetenceudviklingsforløb for domstolsjurister fra rekruttering til pensionering for at lægge op til en bred debat om en ny karrierestruktur, der kan imødekomme de udfordringer, som domstolene står over for efter domstolsreformens gennemførelse. Visionsudvalget for Domstolsjurister afgav en rapport i september 2007 med et idekatalog til konkrete ændringsforslag og nye tiltag inden for karriere- og kompetenceudvikling for domstolsjurister. Rapporten er tilgængelig på Domstolsstyrelsens hjemmeside.

På baggrund af anbefalingerne fra Visionsudvalget ønsker Domstolsstyrelsen at iværksætte en række initiativer, der skal sikre

- at domstolene til stadighed kan tiltrække de bedste jurister,
- et mere åbent og gennemsigtigt karriereforløb, hvor det er naturligt at ”gå ind og ud” af Danmarks Domstole,

- at den enkeltes faglighed til stadighed udvikles gennem løbende efteruddannelse og kompetenceudvikling, og
- at den enkelte løbende modtager konstruktiv feedback og evaluering.

Gennemførelse af de initiativer, som Domstolsstyrelsen ønsker at iværksætte, forudsætter, at retsplejeloven ændres med henblik på konstitutioner som byretsdommer i uddannelsesøjemed og tidsbegrænset ansættelse af dommerfuldmægtige. Disse ændringer omtales i pkt. 2.2 og pkt. 2.3 nedenfor.

Herudover har Domstolsstyrelsen foreslået, at det bliver præciseret i retsplejeloven, at andre akademiske medarbejdere end dommerfuldmægtige kan bemyndiges til at behandle sager ved Tinglysningssretten, når der ikke skal træffes afgørelse i tvistigheder. Domstolsstyrelsen har endvidere foreslået, at bestemmelsen i retsplejeloven om sammensætningen af Domstolsstyrelsens bestyrelse kommer til at afspejle, at der er ansat andre akademikere end jurister ved retterne. Disse ændringer omtales nærmere i pkt. 2.4 og pkt. 2.5 nedenfor.

2.2. Byretskonstitutioner mv.

2.2.1. Gældende ret

Efter retsplejelovens § 44 b kan justitsministeren meddele midlertidig beskikkelse som landsdommer i uddannelsesøjemed, men der er efter de gældende regler ikke hjemmel til konstitution som byretsdommer i uddannelsesøjemed.

Om beskikkelse som landsdommer i uddannelsesøjemed bestemmer § 44 b, stk. 1, at justitsministeren kan meddele midlertidig beskikkelse som landsdommer ud over det antal dommere, der i § 5 er fastsat for landsretterne. Efter stk. 2 meddeles beskikkelsen for en tidsbegrænset periode på indtil 1 år. Under særlige omstændigheder og efter indstilling fra landsrettens præsident kan justitsministeren forlænge beskikkelsen ud over 1 år.

Dommerudnævnelsesrådet afgiver indstilling til justitsministeren om besættelse af stillinger som midlertidigt beskikket dommer i henhold til § 44 b, jf. retsplejelovens § 43 a, stk. 1, nr. 6.

Retsplejelovens § 44 b skal ses i sammenhæng med § 42, stk. 4, hvorefter beskikkelse som landsdommer eller dommer i en byret, Sø- og Handelsretten eller Tinglysningssretten i reglen kræver, at den pågældendes egnethed som dommer har været bedømt i landsretten.

Retsplejelovens § 44 b blev indføjet ved lov nr. 402 af 26. juni 1998 om ændring af retsplejeloven, tjenestemandsløven og forskellige andre love (Rekruttering af dommere, dommerfuldmægtiges ansættelsesvilkår, dommeres bierhverv og ændringer som følge af oprettelse af en domstolsstyrelse m.v.). Ifølge det pågældende lovforslags bemærkninger omfatter bestemmelsen uddannelseskonstitutioner i landsretten, ligesom bestemmelsen forudsættes anvendt til at fremme vekselvirkningen mellem domstolene på den ene side og navnlig retsvidenskaben og advokatgerningen på den anden side. Det fremgår endvidere af bemærkningerne, at bestemmelsen nødvendiggør bevillingsmæssig dækning på finansloven, og at det af administrative årsager ikke er muligt at angive det præcise antal dommere i retsplejeloven, jf. FT 1997-1998, 2. samling, tillæg A, side 865. Ifølge pkt. 2.3.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger var det forudsat, at der ud over de daværende 11 konstitutionsstillinger blev oprettet yderligere 7 konstitutionsstillinger, så der var i alt 18 konstitutionsstillinger i landsretterne. Det blev endvidere forudsat, at der vil ske en gradvis opnormering af landsretterne, således at Domstolsstyrelsen i samarbejde med landsretspræsidenterne løbende følger udviklingen og kan lade spørgsmålet indgå i de årlige finanslovsforhandlinger, jf. FT 1997-1998, 2. samling, tillæg A, side 823 f.

Retsplejelovens § 44 b skal således også ses i sammenhæng med finanslovens bestemmelser om konstitutioner. Efter tekstanmærkning nr. 101 A på finansloven for finansåret 2009 kan justitsministeren efter reglerne i retsplejelovens § 44 b og § 44 c efter indstilling fra Dommerudnævnelsesrådet, jf.

retsplejelovens § 43 a, meddele midlertidig beskikkelse af yderligere indtil 6 advokater, byretsdommere mv. som landsdommere.

2.2.2. Lovforslagets udformning

Domstolsstyrelsen ønsker at kunne tilbyde både dommerfuldmægtige, retsassessorer og andre jurister, herunder advokater, mulighed for et konstitutionsforløb i byretten. Hensigten med at supplere de gældende ordninger med et sådan konstitutionsforløb vil være at skabe et mere åbent og gennemsigtigt karriereforløb, hvor det er naturligt at ”gå ind og ud” af Danmarks Domstole. Hensigten er også at styrke mulighederne for løbende efteruddannelse og kompetenceudvikling, der sikrer, at den enkelte løbende modtager konstruktiv feedback og evaluering.

Det er endvidere Domstolsstyrelsens opfattelse, at en konstitution i byretten i særlig grad vil kunne belyse den pågældende jurists evner for retsledelse og forligsmægling. Byretskonstitution vil dermed kunne udgøre et godt supplement til en uddannelseskonstitution i landsretten.

Det forventes, at der typisk vil være et ønske om at gennemføre en byretskonstitution inden en landsretskonstitution. Byretskonstitutionen vil dermed kunne bidrage til, at den enkelte får mulighed for at afprøve sine evner som dommer og dermed opnå en karrieremæssig afklaring forud for en landsretskonstitution. Der kan imidlertid være tilfælde, hvor personer uden forudgående domstolserfaring, der har gennemført en vellykket landsretskonstitution, ønsker efterfølgende at gennemføre en byretskonstitution med henblik på en afklaring af, om vedkommende ønsker at søge en stilling som byretsdommer. Det bør derfor være muligt at blive konstitueret i byretten i uddannelsesøjemed forud for eller efter en konstitution i landsretten.

Det er Domstolsstyrelsens hensigt, at konstitutionsperioden i byretten skal have en varighed af 4 måneder, der gennemføres ved én byret. I konstitutionsperioden skal den konstituerede følge to evalueringsdommere i hver to måneder. Ved afslutningen af konstitutionsperioden afgiver byrettens præsident en udtalelse om den konstitueredes kvalifikationer, herunder den konstitueredes egnethed som dommer. Byretspræsidentens udtalelse udfærdiges på grundlag af udtalelser fra de to evalueringsdommere.

Da der ikke er hjemmel til konstitution som byretsdommer i uddannelsesøjemed efter de gældende bestemmelser i retsplejeloven, foreslår Domstolsstyrelsen, at retsplejelovens § 44 b udvides til at også omfatte konstitution som byretsdommer. Domstolsstyrelsen finder det mest hensigtsmæssigt, at konstitution som byretsdommer i uddannelsesøjemed på samme måde som konstitution som landsdommer i uddannelsesøjemed sker efter indstilling fra Dommerudnævnelsesrådet, jf. retsplejelovens § 43 a.

Antallet af årlige konstitutionsforløb forventes ikke at ville overstige antallet af retskredse. I en indledende fase vil der dog kun blive tilbudt et mindre antal forløb.

Justitsministeriet kan tilslutte sig Domstolsstyrelsens anbefaling af, at retsplejelovens § 44 b ændres, så der bliver mulighed for byretskonstitutioner i uddannelsesøjemed. Det foreslås derfor, at retsplejelovens § 44 b, stk. 1, ændres, så der bliver mulighed for både byretskonstitutioner og landsretskonstitutioner i uddannelsesøjemed. Som hidtil forudsættes bestemmelsen også anvendt med henblik på at fremme vekselvirkningen mellem domstolene på den ene side og navnlig retsvidenskaben og advokatgerningen på den anden side.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 8 og 9, og bemærkningerne hertil.

2.3. Tidsbegrænset ansættelse som dommerfuldmægtig

2.3.1. Gældende ret

Retsplejeloven fastsætter et særligt ansættelsesretligt værn for retsassessorer og dommerfuldmægtige. Det ansættelsesretlige værn indebærer, at retsassessorer og dommerfuldmægtige kun kan afskediges

under særlige, kvalificerede omstændigheder, jf. retsplejelovens § 54, og at sager om uansøgt afskedigelse skal indbringes for Den Særlige Klageret, jf. § 54 a.

Efter retsplejelovens § 54 a, stk. 1, indbringer Domstolsstyrelsen sager om afsked uden ansøgning af en fuldmægtig for Den Særlige Klageret. Afskedigelse uden ansøgning af en fuldmægtig, der er fyldt 65 år, efter § 54, stk. 2, 2. pkt., sker dog administrativt.

Det følger endvidere af § 54 a, stk. 2, at hvis der fremsættes indsigelse mod en varslet ændring af tjenestested, indbringer Domstolsstyrelsen sagen for Den Særlige Klageret. Indsigelse skal fremsættes senest 14 dage efter, at den pågældende har fået varsel om det nye tjenestested.

Sager efter § 54 a, stk. 1 og 2, forelægges for klageretten af Domstolsstyrelsen. Den, sagen angår, skal herefter have lejlighed til skriftligt at fremkomme med sine bemærkninger. Fremsætter den pågældende begæring herom, eller gør sagens beskaffenhed det påkrævet, træffer klageretten dog beslutning om mundtlig forhandling og træffer samtidig bestemmelse om, hvorvidt denne skal ske for lukkede døre. De nærmere bestemmelser om hovedforhandlingen træffes i øvrigt af klagerettens formand i overensstemmelse med de regler, som gælder for hovedforhandling af borgerlige sager i 1. instans med de fornødne lempelser. Fremsætter den pågældende begæring herom, kan klagerettens formand beskikke den pågældende en advokat, jf. § 54 a, stk. 3.

Klageretten træffer afgørelse ved dom, der afsiges i et offentligt retsmøde, jf. § 54 a, stk. 4. Dommen kan indbringes for Højesteret af parterne efter reglerne om anke af borgerlige sager, jf. § 54 a, stk. 5.

Retsplejelovens §§ 54 og 54 a blev indført ved lov nr. 402 af 26. juni 1998 om ændring af retsplejeloven, tjenestemandsløven og forskellige andre love (Rekruttering af dommere, dommerfuldmægtiges ansættelsesvilkår, dommeres bierhverv og ændringer som følge af oprettelse af en domstolsstyrelse m.v.). Ifølge bemærkningerne til det pågældende lovforslag skal bestemmelserne styrke retsassessorers og dommerfuldmægtiges personlige uafhængighed og upartiskhed ved i højere grad at sikre de pågældende mod, at administrationen vilkårligt kan fjerne dem fra deres stillinger, jf. FT 1997-98, 2. samling, tillæg A, side 845.

2.3.2. Lovforslagets udformning

Domstolsstyrelsen har oplyst, at styrelsen som endnu et led i etableringen af et mere åbent og gennemsigtigt karriereforløb gennem længere tid har ønsket at etablere mulighed for, at ansatte fra andre sektorer i en kortere, tidsbegrænset periode kan gøre tjeneste som dommerfuldmægtig.

Ønsket ligger i direkte forlængelse af Domstolsudvalgets anbefaling om at etablere en udvekslingsordning mellem domstolene og advokatbranchen, jf. nærmere Domstolsudvalgets betænkning nr. 1319/1996, side 190. Henset til den udvikling, der er sket, siden Domstolsudvalget afgav sin betænkning, finder Domstolsstyrelsen imidlertid, at ordningen bør udstrækkes til at gælde ikke bare advokatbranchen, men også andre relevante sektorer, f.eks. centraladministrationen.

Domstolsstyrelsen har nærmere overvejet, om en udvekslingsordning vil kunne etableres inden for rammerne af den eksisterende lovgivning. Problemet er imidlertid, at såfremt en ansat, der som led i en udvekslingsordning alene er ansat tidsbegrænset, ønsker at overgå til en fast ansættelse som dommerfuldmægtig, vil dette skulle besluttet administrativt af Domstolsstyrelsen som ansættelsesmyndighed for dommerfuldmægtigene. Dette medfører, at der i princippet vil kunne rejses tvivl om den pågældendes personlige uafhængighed under den tidsbegrænsede ansættelse.

Med henblik på at imødegå den tvivl, der herved vil kunne være om en tidsbegrænset ansættelse uafhængighed, finder Domstolsstyrelsen det derfor rigtigst, hvis retsplejelovens § 54 a ændres, så et afslag på en ansøgning om ansættelse af en ansøger, der har været ansat i en tidsbegrænset stilling som dommerfuldmægtig, på begæring af ansøgeren kan indbringes for Den Særlige Klageret.

Justitsministeriet er enig i Domstolsstyrelsens synspunkter og anbefalinger, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed.

I forbindelse med høringen over lovforslaget har det bl.a. været anført, at en ordning med tidsbegrænset ansættelse af dommerfuldmægtige bør reguleres nærmere i loven, herunder med hensyn til varigheden af den tidsbegrænsede ansættelse.

Den foreslåede ændring af retsplejelovens § 54 a vil give tidsbegrænsede ansatte dommerfuldmægtige et ansættelsesværn, der sikrer deres uafhængighed under ansættelsen. På det foreliggende grundlag er det Justitsministeriets opfattelse, at de nærmere vilkår for tidsbegrænsede ansættelser mest hensigtsmæssigt reguleres i overenskomst og den ansættelsesretlige lovgivning, ligesom det er tilfældet for en række andre vilkår for dommerfuldmægtiges ansættelse. Det forudsættes herved, at tidsbegrænset ansættelse som dommerfuldmægtig foreløbig kun vil ske som led i udvekslingsordninger mellem domstolene og advokatbranchen og andre relevante sektorer.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 10 og 11, og bemærkningerne hertil.

2.4. Bemyndigelse af andre akademikere end dommerfuldmægtige til at behandle tinglysningssager

2.4.1. Gældende ret

Spørgsmålet om, i hvilket omfang andre end dommere kan behandle sager ved retterne, er bl.a. reguleret i retsplejelovens § 19.

Efter retsplejelovens § 19, stk. 1, kan fuldmægtige ved byretterne, Sø- og Handelsretten og Tinglysningssretten behandle sager, der hører under vedkommende ret, i det omfang rettens præsident bestemmer det. Bestemmelsen omfatter både retsassessorer og dommerfuldmægtige. Efter bestemmelsen er der ingen begrænsninger i, hvilke sager retsassessorerne og fuldmægtigene kan behandle ved byretterne, Sø- og Handelsretten og Tinglysningssretten. Retsassessorerne og fuldmægtigene kan således træffe afgørelse i sager, hvor der er en tvist. Fuldmægtige ved domstolene ansættes med domstolene som ansættelsesområde, jf. retsplejelovens § 52, stk. 1. Til at beklæde disse stillinger kræves, at vedkommende har bestået juridisk kandidateksamen, jf. stk. 2.

Efter retsplejelovens § 19, stk. 3, kan rettens præsident ved byretterne og Sø- og Handelsretten meddele andre personer bemyndigelse til at træffe afgørelser efter § 350, stk. 2, og § 477 d, stk. 2, og at udføre foded-, skifte- og notarialforretninger samt faderskabssager, hvis der ikke skal træffes afgørelse i tvistigheder. Personer, der er bemyndiget til at udføre fodedforretninger, kan dog efter præsidentens nærmere bestemmelse træffe afgørelser efter § 490, § 494, stk. 2 og 3, og § 525. Ved byretterne og Sø- og Handelsretten kan rettens præsident således bemyndige andre personer end dommerfuldmægtige og retsassessorer til at træffe afgørelse om afvisning af en sag eller et betalingspåkrav, hvis angivelsen af sagsøgt/skyldners navn og adresse er unøjagtig, således at forkyndelse ikke kan foretages på grundlag af sagsøgerens/fordringshaverens oplysninger. Rettens præsident kan også bemyndige sådanne andre personer til i fogedsager at træffe afgørelse efter ”fredningsreglen” i § 490, afgørelse om politifremstilling efter § 494, stk. 2 og 3, og fastsætte afdragsordninger efter § 525.

Ved Tinglysningssretten kan præsidenten efter retsplejelovens § 19, stk. 4, meddele andre personer bemyndigelse til at udføre tinglysningssforretninger.

Adgangen til at bemyndige andre personer end det juridiske personale til at udføre tinglysningssforretninger blev indført ved lov nr. 223 af 16. maj 1982 om ændring af lov om børns retsstilling og retsplejeloven (Faderskabssager m.v.), hvor den dagældende § 17 a, stk. 2, i retsplejeloven blev udvidet til – ud over foded- og skifteforretninger samt protestforretninger vedrørende vekslers og checks – også at omfatte tinglysningssforretninger, notarialforretninger og visse faderskabssager. Det fremgår af forarbejderne til loven, at ændringen havde til formål at frigøre det juridiske personale for en del af de mere rutineprægede opgaver med henblik på en bedre udnyttelse af ressourcerne hos dommerkontorerne.

juridiske personale. I det pågældende lovforslag er bl.a. anført, at lovforslaget indebærer, at det kan overlades til kontoruddannet personale at udføre tinglysningsforretninger, hvis der ikke skal træffes afgørelse i tvistigheder. Det er videre anført, at den foreslåede ordning medfører, at kontorfunktionærer kan bemyndiges til at underskrive tinglysningspåtegninger i de rutineprægede tinglysningsforretninger, og at bemyndigelsesadgangen omfatter sædvanlige ekspeditioner, herunder afvisninger af dokumenter fra tinglysning samt lysning med frist eller retsanmærkning, jf. FT 1981-82, tillæg A, 2. samling, sp. 3870 og 3872.

Adgangen til at bemyndige andre personer til at udføre tinglysningsforretninger blev udskilt til en selvstændig bestemmelse i retsplejelovens § 19, stk. 4, ved lov nr. 538 af 8. juni 2006 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Politi- og domstolsreform) som følge af oprettelsen af Tinglysningsretten. Det fremgår af lovforslagets bemærkninger til § 19, stk. 4, at § 19 angår retsassessorer, dommerfuldmægtige og kontorfunktionærer ved byretterne, Sø- og Handelsretten og Tinglysningsretten, og at bestemmelsen med enkelte ændringer svarer til den hidtil gældende bestemmelse i § 17 a, jf. FT 2005-06, tillæg A, side 5336.

2.4.2. Lovforslagets udformning

Ved oprettelsen af Tinglysningsretten blev der ansat en række akademiske medarbejdere, hvis arbejdsopgaver bl.a. består i behandling af sager om rettigheder over fast ejendom, biler, andelsboliger og af ægtepagter, testamenter mv., forberedelse af retsafgørelser i de tvister og kæresager, der opstår ved behandling af tinglysningsekspeditioner, og systematisering og formidling af viden om tinglysningsekspeditioner og formueret både internt og eksternt. Herudover bistår de pågældende medarbejdere præsidenten og sekretariatschefen med sager af generel eller administrativ karakter og med tilrettelæggelse og gennemførelse af overgangen til det nye digitale tinglysningssystem. De pågældende medarbejdere træffer ikke afgørelse i tvister. Medarbejderne er ikke dommerfuldmægtige. De pågældende akademiske medarbejdere har enten en juridisk kandidateksamen eller en eksamen som cand. merc. jur. og er ansat alene med Tinglysningsretten som ansættelsesområde i modsætning til dommerfuldmægtigene, der i overensstemmelse med retsplejelovens § 52, stk. 1, er ansat med domstolene som ansættelsesområde.

Domstolsstyrelsen har foreslået, at det bliver præciseret i retsplejelovens § 19, at andre akademiske medarbejdere end dommerfuldmægtige kan bemyndiges til at behandle sager ved Tinglysningsretten, hvis der ikke træffes afgørelse i tvistigheder. Da formålet med den gældende bemyndigelsesbestemmelse i retsplejelovens § 19, stk. 4, ifølge bemærkningerne til lovforslaget er, at kontorfunktionærer kan bemyndiges til at underskrive tinglysningspåtegninger i de rutineprægede tinglysningsforretninger, kan der således være tvivl om, hvorvidt den gældende bestemmelse omfatter de arbejdsopgaver, som de akademiske medarbejdere varetager ved Tinglysningsretten.

Da bemærkningerne til retsplejelovens § 19, tidligere § 17 a, stk. 2, må forstås i lyset af medarbejdersammensætningen, da bestemmelsen blev affattet og senere ændret, omfatter bestemmelsen efter Justitsministeriets opfattelse det personale ved retterne – bortset fra udnævnte dommere – der til enhver tid måtte være ansat til sagsbehandling, herunder retsassessorer, dommerfuldmægtige, akademiske medarbejdere og kontorfunktionærer. Justitsministeriet er imidlertid enig med Domstolsstyrelsen i, at det bør præciseres i retsplejelovens § 19, stk. 4, at andre medarbejdere end retsassessorer og dommerfuldmægtige kan bemyndiges til at behandle alle tinglysningssager, hvis der ikke skal træffes afgørelse i tvister.

Tinglysningsrettens præsident vil fortsat kunne meddele bemyndigelse efter § 19, stk. 4, til kontorpersonele, der ved kurser eller instruktion under arbejdet har erhvervet særlig indsigt og rutine i de pågældende arbejdsområder. Det forudsættes, at præsidenten ved vurderingen af, hvilke sager der kan behandles af de forskellige medarbejdere, inddrager den enkelte medarbejders faglige forudsætninger og erfaring samt erfaringerne med, hvilke sager der ofte giver anledning til vanskeligheder.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 1, og bemærkningerne hertil.

2.5. Sammensætningen af Domstolsstyrelsens bestyrelse

2.5.1. Gældende ret

Bestyrelsen er Domstolsstyrelsens øverste ledelse og har det overordnede ansvar for Domstolsstyrelsens virksomhed. Bestyrelsen skal sørge for en forsvarlig og hensigtsmæssig drift af domstolene og skal tage de fornødne initiativer til sikring heraf. Bestyrelsen træffer beslutning i alle spørgsmål, som er af væsentlig betydning, herunder om Domstolsstyrelsens budgetforslag for kommende finansår og den overordnede fordeling af bevillingerne inden for de rammer, der er fastsat på finansloven. Bestyrelsen fastsætter endvidere de generelle retningslinjer for Domstolsstyrelsens virksomhed og godkender Domstolsstyrelsens arbejdsprogrammer, jf. § 3 i lov nr. 401 af 26. juni 1998 om Domstolsstyrelsen med senere ændringer (herefter benævnt domstolsstyrelsesloven).

Domstolsstyrelseslovens § 4 fastsætter regler om sammensætningen af Domstolsstyrelsens bestyrelse. Bestyrelsen består af en højesteretsdommer, to landsdommere, to byretsdommere, en repræsentant for det øvrige juridiske personale ved domstolene, to repræsentanter for det administrative personale ved domstolene, en advokat og to medlemmer med særlig ledelsesmæssig og samfundsmæssig indsigt, jf. § 4, stk. 1.

Justitsministeren beskikker samtlige medlemmer af bestyrelsen. Højesteretsdommeren beskikkes efter indstilling fra Højesteret. De to landsdommere beskikkes efter indstilling fra henholdsvis Østre Landsret og Vestre Landsret. Advokaten beskikkes efter indstilling fra Advokatrådet. De to medlemmer med særlig ledelsesmæssig og samfundsmæssig indsigt beskikkes efter indstilling fra henholdsvis Beskæftigelsesrådet og Rektorkollegiet, jf. § 4, stk. 2.

Efter forhandling med henholdsvis Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen samt Politiets og Domstolenes Tjenestemandsförening og HK-Landsklubben Danmarks Domstole fastlægger justitsministeren fremgangsmåden ved indstilling af de to byretsdommere, repræsentanten for det øvrige juridiske personale og de to repræsentanter for det administrative personale ved domstolene, jf. § 4, stk. 3.

Der beskikkes en suppleant for hvert af bestyrelsens medlemmer. Stk. 2-6 finder tilsvarende anvendelse, jf. § 4, stk. 7.

Repræsentanten for det øvrige juridiske personale og de to repræsentanter for det administrative personale samt deres suppleanter er beskyttet mod afskedigelse og anden forringelse af forholdene på samme måde som tillidsrepræsentanter inden for vedkommende eller tilsvarende område, jf. § 4, stk. 8.

2.5.2. Lovforslagets udformning

Som forudsat i bemærkningerne til lovforslaget om domstolsreformen er der ved de fleste byretter oprettet et administrativt sekretariat, der er knyttet til præsidenten, og som har til opgave at yde præsidenten bistand for så vidt angår blandt andet kasse- og regnskabsvæsen, personale og lønadministration. I flere af disse sekretariater er der ansat andre akademiske medarbejdere end dommerfuldmægtige, typisk med titel af administrationschef.

Under hensyn til den ændrede medarbejdersammensætning ved retterne, der er en følge af domstolsreformen, er det derfor Domstolsstyrelsens opfattelse, at domstolsstyrelseslovens § 4 bør ændres, så "det øvrige juridiske personale" ændres til "det øvrige akademiske personale".

Domstolsstyrelsen bemærker endvidere, at Dommerfuldmægtigforeningen i forlængelse af domstolsreformen har ændret sine vedtægter således, at ethvert medlem af DJØF, der gør tjeneste ved en ret eller Procesbevillingsnævnet uden at være udnævnt som dommer, er medlem af foreningen.

Justitsministeriet er enig i Domstolsstyrelsens synspunkter og anbefaling, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 2, nr. 1, og bemærkningerne hertil.

3. Transmission af tekst under retsmøder

3.1. Gældende ret

Det er et grundlæggende princip i retsplejen, at retsmøder er offentlige, medmindre andet er bestemt ved lov eller i medfør af lov, jf. retsplejelovens § 28 a, stk. 1. Retsmøder, hvor der afsiges dom, er altid offentlige.

Der er derimod ikke fri adgang til at sende billeder, lyd eller tekst fra et retsmøde ved hjælp af elektronisk udstyr som mobiltelefoner, kameraer og computere. Efter retsplejelovens § 32, stk. 1, er det således forbudt at optage eller transmittere billeder, lyd og tekst under retsmøder, medmindre retten undtagelsesvis tillader det. Offentliggørelse af billeder og lyd, der er optaget i strid hermed, er forbudt. Hvis der anmodes om tilladelse til at optage eller transmittere billeder eller lyd under retsmøder, skal retten træffe sin afgørelse ved kendelse, mens retten kan træffe afgørelse om transmission af tekst ved en beslutning, som skal tilføres retsbogen.

Hvis forbuddene mod at optage eller transmittere fra et retsmøde overtrædes, kan den pågældende udvises af retssalen og straffes med bøde, jf. § 32 b, stk. 1, og § 151, stk. 1.

Mobiltelefoner og andet teknisk udstyr kan som udgangspunkt medtages til retsmøder, men retten kan på ethvert tidspunkt forbyde, at apparater, der kan optage eller transmittere billeder, lyd eller tekst, medbringes eller anbringes i lokaler, hvor der afholdes retsmøder, jf. § 32, stk. 3.

Forbuddet i § 32 mod at sende tekstbeskeder fra retsmøder og rettens mulighed for at forbyde, at elektronisk sendeudstyr medbringes i retslokalet, blev indført i retsplejeloven ved lov nr. 518 af 6. juni 2007 om ændring af retsplejeloven, lov om retsafgifter og konkursloven (Visse ændringer af regler om forenklet inkassoproces, forbud mod mobiltelefoner m.v. i retslokaler og ophævelse af regler om rettergangsbøder), der trådte i kraft den 1. juli 2007.

Baggrunden for de skærpede regler var, at der havde været problemer med ulovlig brug af mobiltelefoner under og i forbindelse med retssager. Ifølge en arbejdsgruppe, som blev nedsat af Domstolsstyrelsen for at vurdere de problemer, der relaterede sig til ulovlig brug af mobiltelefoner, udgjorde ulovlig brug af mobiltelefoner i retssale en trussel mod den sikkerhed og tryghed, som vidner, lægdommere, brugere og ansatte ved domstolene bør nyde, og som er afgørende for et velfungerende og tillidsskabende retssystem. Ifølge arbejdsgruppen burde det i alle typer sager være forbudt at transmittere tekst fra retsmøder, da eksempelvis tilhørere via mobiltelefoner eller andet teknisk udstyr ellers – i strid med princippet i retsplejelovens § 182, hvorefter vidner som udgangspunkt ikke må påhøre forklaringer fra andre vidner, syns- og skøns mænd eller parter – kan sende tekstbeskeder, f.eks. sms-beskeder, fra retsmøder om indholdet af vidneforklaringer til vidner, som endnu ikke har afgivet forklaring for retten.

I forbindelse med høringen over udkastet til lovforslag blev det dog bl.a. anført, at et forbud mod at transmittere tekstbeskeder fra retsmøder i unødigt omfang ville vanskeliggøre pressens arbejde i forbindelse med nyhedsformidling fra retssager mv. Det blev derfor præciseret i bemærkningerne, at retten kan give journalister m.fl. tilladelse til at transmittere tekstbeskeder fra retsmøder, hvis det er foreneligt med hensynene bag bestemmelsen. Det blev endvidere præciseret, at retten som hovedregel bør give tilladelse til, at advokater, forsvarere og repræsentanter for anklagemyndigheden kan sende tekstbeskeder, som f.eks. e-mails og sms-beskeder samt foretage søgninger i online-tjenester, netværk med sagsakter mv. fra et retsmøde, hvis der fremsættes en begrundet anmodning om det, og det i øvrigt er foreneligt med varetagelsen af den pågældendes funktioner under retsmødet.

3.2. Lovforslagets udformning

I forbindelse med vedtagelsen af de ovenfor refererede skærpede regler for transmission af tekstbeskeder fra retsmøder blev det forudsat, at Domstolsstyrelsen skulle nedsætte en arbejdsgruppe, der med inddragelse af repræsentanter for pressen ville drøfte anvendelsen af bl.a. forbuddet mod at sende tekstbe-

skeder fra retsmøder med henblik på at sikre en ensartet praksis ved retterne. Domstolsstyrelsen nedsatte arbejdsgruppen i juni 2007, og arbejdsgruppen afsluttede sit arbejde i januar 2008 med en vejledning om anvendelse af mobiltelefoner, såkaldte notebooks mv. i retslokaler. Vejledningen er tilgængelig på Domstolsstyrelsens hjemmeside.

Det fremgår af vejledningen, at det er vigtigt, at advokater, forsvarere og repræsentanter for anklagemyndigheden har de bedst mulige vilkår for at udføre deres arbejde. Arbejdsgruppen har derfor fundet, at retten bør imødekomme anmodninger fra disse persongrupper om tilladelse til at sende tekstbeskeder, medmindre afgørende hensyn taler imod dette. Ifølge arbejdsgruppen kan det også være påkrævet for repræsentanter for politiet og bevogtningspersonale, der er til stede i retten for at sikre ro og orden, at kunne transmittere tekst under retsmødet. Tilsvarende gælder også for tolke, der er indkaldt til at oversætte forklaringer, der afgives i retten.

Ifølge arbejdsgruppen bør retten endvidere imødekomme anmodninger fra journalister om tilladelse til at transmittere tekst under retsmøder, navnlig i forbindelse med domsafsigelsen, medmindre afgørende hensyn taler imod dette. Arbejdsgruppen er opmærksom på, at den i vejledningen foreslåede friere adgang for journalister til at transmittere tekst fra retsmøder vil kunne føre til en øget risiko for, at vidner påvirkes af andres vidneudsagn. Arbejdsgruppen har imidlertid valgt at lægge vægt på, at arbejdsgruppen ikke er bekendt med tilfælde, hvor journalisters arbejde i retssalene i Danmark har medført en sådan påvirkning af andres vidneudsagn. I de tilfælde, hvor der måtte foreligge en sådan risiko for påvirkning, er det arbejdsgruppens vurdering, at de eksisterende regler om referatforbud udgør et tilstrækkeligt værn.

I forbindelse med sit arbejde har arbejdsgruppen peget på, at forbuddet mod at sende tekstbeskeder fra retsmøder kan have virkninger, der er mere vidtgående end det var tilsigtet. Da forbuddet omfatter alle former for teksttransmissioner fra retsmøder, er forbuddet til hinder for, at en advokat f.eks. benytter sin medbragte bærbare pc til at søge efter f.eks. en dom på internettet under hovedforhandlingen, uden at anmode retten om tilladelse. Det skyldes, at indtastningen af adressen/dommens nummer og årgang i internetbrowseren på den pågældendes pc vil indebære transmission af tekstoplysninger via internettet. Arbejdsgruppen har derfor anbefalet, at det overvejes at indføre en generel undtagelse fra forbuddet for så vidt angår advokater, repræsentanter for anklagemyndigheden, bevogtningspersonale, herunder polititjenestemænd, og tolke. Det samme bør efter arbejdsgruppens opfattelse gælde repræsentanter for pressen. Arbejdsgruppen har dog foreslået, at undtagelsen formuleres således, at retten efter en konkret vurdering også skal have mulighed for at forbyde disse personer at transmittere tekst fra retsmøder.

Domstolsstyrelsen er enig i arbejdsgruppens overvejelser og har foreslået, at der tages initiativer til at ændre reglerne som anbefalet af arbejdsgruppen.

I overensstemmelse med arbejdsgruppens anbefalinger foreslår Justitsministeriet på denne baggrund at ændre den gældende bestemmelse i § 32, stk. 1, hvorefter det er forbudt at transmittere tekst under retsmøder, medmindre retten undtagelsesvis tillader det, således at forbuddet ikke omfatter advokater, anklagere, bevogtningspersonale, herunder polititjenestemænd, tolke og journalister, der er omfattet af retsplejelovens § 172, stk. 1, 2 eller 4. Som anbefalet af arbejdsgruppen foreslås det, at retten på ethvert tidspunkt skal kunne forbyde disse personer at transmittere tekst under retsmødet.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 2-7 og 13, og bemærkningerne hertil.

4. De økonomiske betingelser for fri proces i sager om ægteskab eller forældremyndighed

4.1. Gældende ret og den nuværende ordning

Fri proces indebærer, at det offentlige dækker en parts udgifter til at føre en civil retssag. Betingelserne for at få fri proces er fastsat i retsplejelovens kapitel 31.

For at få fri proces må en parts indtægtsgrundlag som udgangspunkt ikke overstige visse beløbsgrænser, og parten må som udgangspunkt ikke have en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, der dækker

omkostningerne ved sagen, jf. retsplejelovens § 325. I 2009 udgør indtægtsgrænsen 264.000 kr. for enlige. For samlevende (omfatter både ægtefæller og ugifte samlevende) anvendes parrets samlede indtægtsgrundlag, og indtægtsgrænsen udgør 336.000 kr. Hvis parret har modstående interesser i sagen, anvendes dog ansøgerens eget indtægtsgrundlag og indtægtsgrænsen for enlige, jf. § 325, stk. 4. Indtægtsgrænsen forhøjes med 46.000 kr. for hvert barn under 18 år, herunder stedbørn eller plejebørn, som enten bor hos ansøgeren eller i overvejende grad forsørges af denne, jf. § 325, stk. 5. Indtægtsgrænserne, der reguleres årligt, fremgår af bekendtgørelse nr. 1116 af 21. november 2008 om fri proces.

Retsplejelovens regler om fri proces fik den nuværende udformning ved lov nr. 554 af 24. juni 2005 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (sagsomkostninger, retshjælp og fri proces). De nye regler om fri proces gennemførte princippet om, at det for ægtefæller og ugifte samlevende som udgangspunkt er parrets samlede indtægter, der er afgørende for, om en af parterne opfylder de økonomiske betingelser for at få fri proces. Baggrunden for dette ”husstandsprincip” er navnlig, at samliv i parforhold antages generelt at indebære et sådant personligt og økonomisk fællesskab, at udfaldet af en retssag – herunder en retssag om ægteskab eller forældremyndighed – må antages at have betydning for begge. Ved lovændringen blev en særregel om fri proces i sager om ægteskab og forældremyndighed derfor ophævet. Efter særreglen, der var fastsat i bekendtgørelse, skulle der ved afgørelsen af, om en ansøger opfyldte de økonomiske betingelser for at få fri proces i sager om ægteskab og forældremyndighed, altid anvendes beløbsgrænsen for enlige, uanset om ansøgeren var samlevende med en ny partner.

I forbindelse med vedtagelsen af forældreansvarsloven i 2007 blev der imidlertid indført en overgangsregel om de økonomiske betingelser i sager om ægteskab og forældremyndighed, jf. § 3 i lov nr. 500 af 6. juni 2007 om ændring af forskellige lovbestemmelser som følge af forældreansvarsloven (behandling af retssager om forældremyndighed og tvangsfuldbyrdelse). Efter overgangsreglen skal de økonomiske betingelser anses for opfyldt, hvor en ansøgning om fri proces er modtaget inden den 1. oktober 2009, og ansøgeren selv opfylder de økonomiske betingelser for enlige. Er de økonomiske betingelser ikke opfyldt efter indtægtsgrænsen for enlige, vil de økonomiske betingelser være opfyldt, hvis ansøgeren er gift eller samlevende, og parrets samlede indtægtsgrundlag ikke overstiger indtægtsgrænsen for samlevende. Begrundelsen for overgangsreglen var, at der i de første år efter indførelsen af de nye regler om fælles forældremyndighed måtte forventes at ville blive rejst et betydeligt antal sager om fælles forældremyndighed af forældre, der tidligere var fratrædt forældremyndigheden. Der ville kunne forekomme tilfælde, hvor en forælder efter de tidligere regler kunne have fået fri proces til en sådan forældremyndighedssag, selv om han eller hun levede i et nyt samlivsforhold, men ikke ville kunne få fri proces til en sag om forældremyndighed efter reglerne i forældreansvarsloven, fordi ”husstandsprincippet” i mellemtiden var blevet indført for samlevende også i sager om forældremyndighed. Man fandt det på den baggrund rigtigst at indføre en 2-årig overgangsregel. Efter overgangsordningen, der som nævnt løb frem til den 30. september 2009, er der således mulighed for at anvende den for ansøgeren gunstigste beregning ved behandlingen af denne type sager.

Fri proces i sager om ægteskab eller forældremyndighed meddeles af den ret, som sagen er indbragt for eller skal indbringes for, medmindre der er tale om fri proces i sager om ændring af en aftale eller dom efter forældreansvarslovens § 14 om overførsel af forældremyndighed eller § 17, stk. 2, om barnets bopæl, jf. retsplejelovens § 327. Det er bl.a. en betingelse, at det ikke er åbenbart, at ansøgeren ikke vil få medhold i sagen.

Fri proces til sagsøgeren i sager om ændring af en aftale eller dom efter forældreansvarslovens § 14 om overførsel af forældremyndighed eller § 17, stk. 2, om barnets bopæl meddeles af Civilstyrelsen, jf. retsplejelovens § 327. I disse sager er det bl.a. en betingelse, at ansøgeren skønnes at have rimelig grund til at føre proces, jf. retsplejelovens § 328.

4.2. Lovforslagets udformning

Det foreslås at videreføre den nuværende overgangsordning, således at de økonomiske betingelser, der gælder for enlige, fortsat vil kunne anvendes i forhold til en ansøger, der er samlevende og søger om fri proces i en sag om ægteskab eller forældremyndighed over et barn fra et tidligere samlivsforhold. Er de økonomiske betingelser ikke opfyldt efter indtægtsgrænsen for enlige, vil de økonomiske betingelser være opfyldt, hvis parrets samlede indtægtsgrundlag ikke overstiger indtægtsgrænsen for samlevende. Der vil således fortsat være mulighed for at anvende den for ansøgeren gunstigste beregning ved behandlingen af denne type sager.

Den foreslåede undtagelse fra husstandsprincippet skal navnlig sikre, at forældre ikke får ringere mulighed for at opfylde de økonomiske betingelser for at få fri proces i forældremyndighedssager, fordi man er flyttet sammen med en ny partner.

Det foreslås, at ændringen af § 325, stk. 4, der skal videreføre den nugældende ordning (lovforslagets § 1, nr. 14), træder i kraft dagen efter lovens bekendtgørelse i Lovtidende. Da overgangsordningen kun løber frem til den 30. september 2009, skal ansøgninger om fri proces, der er modtaget fra og med den 1. oktober 2009 og som afgøres inden bestemmelsens eventuelle ikrafttræden dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende, behandles efter "husstandsprincippet" i retsplejelovens § 325, stk. 4. De ansøgere, som ville opfylde de økonomiske betingelser efter den foreslåede undtagelse til "husstandsprincippet" og som også opfylder de øvrige betingelser for fri proces, vil dog blive orienteret om fremsættelsen af dette lovforslag og vil kunne anmode om, at sagsbehandlingen sættes i bero, indtil lovforslaget er færdigbehandlet. Det forudsættes, at der vil kunne bevilges fri proces efter bestemmelsens forventede ikrafttræden, selv om sagen i mellemtiden eventuelt skulle være blevet hovedforhandlet ved domstolene og dommen afsagt.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 14, og bemærkningerne hertil.

5. Retsafgift i fogedsager – undtagelse til 3-månedersreglen

5.1. Gældende ret

Reglerne om retsafgift i fogedsager findes i retsafgiftslovens kapitel 3. Ved anmodning om en fogedforretning skal rekvirenten betale en grundafgift, jf. §§ 16 og 17. Anmoder rekvirenten i den forbindelse om en udgående fogedforretning eller om politifremstilling, skal der ud over grundafgiften betales en tillægsafgift, jf. § 17 a.

Retsafgiftslovens § 19 fastslår, at der skal betales ny afgift, hvis rekvirenten mere end 3 måneder efter, at afgiftspligten er indtrådt, fremsætter en ny anmodning vedrørende kravet. I første omgang dækker grundafgiften – og en eventuelt tillægsafgift – alle de anmodninger, som rekvirenten måtte komme med inden for en periode på 3 måneder, men hvis rekvirenten overskrider 3-månedersfristen, skal der efter § 19 betales en ny grundafgift – og evt. en ny tillægsafgift – hvorefter der løber en ny 3-månedersfrist.

Bestemmelsen i § 19 blev indført som led i vedtagelsen af retsafgiftsloven, jf. lov nr. 206 af 21. maj 1969. Efter de tidligere regler skulle der betales et såkaldt kontinuationsgebyr ved hver enkel anmodning, som rekvirenten fremsatte som led i tvangsfuldbyrdelsen af et krav. Reglerne var upraktiske og vanskelige at anvende i praksis, idet der ikke var fastsat regler om, hvornår en sag skulle anses for sluttet. Det var derfor vanskeligt at afgøre, om der skulle betales fuld afgift og ikke kun kontinuationsafgift for en senere fogedforretning vedrørende samme krav. Formålet med at indføre 3-månedersfristen i § 19 var således at indføre en regel, der var lettere at administrere, idet man formodede, at 3-månedersfristen ville levne rekvirenten tilstrækkelig tid til at iværksætte de fornødne fogedforretninger til konstatering af, om der kunne opnås dækning for det pågældende krav.

Ifølge retspraksis skal der betales ny afgift uanset baggrunden for, at rekvirenten må fremsætte en ny anmodning efter udløbet af 3-månedersfristen. At overskridelsen skyldes rekvisiti forhold (f.eks. flytning) er således uden betydning for pligten til at betale ny afgift efter § 19, jf. bl.a. Østre Landsrets kendelser

refereret i Ugeskrift for Retsvæsen 1990, side 658, og Ugeskrift for Retsvæsen 1998, side 1608. Det er også uden betydning, om baggrunden for fristoverskridelsen skyldes fogedrettens berammelsestider, jf. Østre Landsrets kendelse refereret i Ugeskrift for Retsvæsen 1994, side 147. I denne sag modtog fogedretten en udlægsbegæring den 7. juni og berammede sagen til den 8. september, dvs. til dagen efter udløbet af de 3 måneder. Den 14. september fremsatte rekvirenten en anmodning om politifremstilling af skyldneren, og rekvirenten måtte betale ny afgift, selv om det på grund af fogedrettens berammelsestid ikke havde været muligt at gennemføre den forudgående fogedretning inden for 3-månedersfristen.

5.2. Lovforslagets udformning

I forbindelse med implementeringen af domstolsreformen i 2007 blev færre sager afsluttet ved byretterne. Det medførte, at der opstod en stigning i antallet af verserende sager ved byretterne, som domstolene ikke har været i stand til at nedbringe på trods af, at domstolene nu behandler flere sager end før domstolsreformen. Det skyldes navnlig, at der samtidig er sket en stigning i antallet af sager på særlig insolvensskifteområdet og fogedområdet under de nuværende konjunkturforhold, som har medvirket til stor sagstilgang hos domstolene i 2008 og 2009.

Stigningen i antallet af verserende sager har medført længere berammelsestider ved fogedretterne. Det forekommer derfor, at det første retsmøde i en fogedsag berammes senere end 3 måneder efter, at rekvirenten har betalt retsafgiften, og at 3-månedersfristen derfor allerede er udløbet på tidspunktet for retsmødet. En eventuel anmodning om f.eks. politifremstilling, fordi rekvisitus ikke møder til det pågældende retsmøde, vil i så fald udløse en ny retsafgift efter den gældende bestemmelse i retsafgiftslovens § 19, fordi anmodningen fremkommer efter udløbet af 3 måneder fra det tidspunkt, hvor pligten til at betale den oprindelige retsafgift indtrådte.

Efter Justitsministeriets opfattelse bør rekvirenten ikke påføres ekstra omkostninger i form af retsafgifter, der alene skyldes fogedrettens forhold. Det foreslås derfor, at der ikke skal opkræves ny afgift, når fristoverskridelsen hverken skyldes rekvisiti eller rekvirentens forhold. Forslaget indebærer bl.a., at retten skal kunne undlade opkrævning, når fristoverskridelsen skyldes, at et fogedretsmøde berammes efter fristens udløb.

Den foreslåede bestemmelse omfatter navnlig den situation, hvor det alene er fogedrettens berammelsestider, der er årsagen til en fristoverskridelse. Derudover vil den foreslåede bestemmelse også kunne omfatte f.eks. en situation, hvor indkaldelsen til fogedretsmøde ikke er blevet forkyndt for rekvisitus, og hvor den manglende forkyndelse hverken skyldes rekvirentens eller rekvisiti forhold.

Rekvirenten må efter forslaget som hidtil bære risikoen for, at egne forhold eller rekvisiti forhold medfører, at fogedforretningen ikke kan afsluttes inden for de 3 måneder. Er skyldneren f.eks. flyttet uden at opgive ny adresse, og må forkyndelse derfor opgives, skal rekvirenten således som hidtil betale ny retsafgift, hvis der fremsættes ny begæring efter de 3 måneder.

Der må også opkræves afgift, selv om fristoverskridelsen kun til dels skyldes rekvirentens eller rekvisiti forhold.

Retten har efter forslaget pligt til af egen drift (ex officio) at vurdere, om der er grundlag for at undlade opkrævning af ny afgift. Rekvirenten har herefter mulighed for at klage over afgiftsberegningen i medfør af de almindelige klageregler i retsafgiftslovens kapitel 13.

Med henblik på at styrke den løbende sagsbehandling i domstolene undervejs i reformprocessen blev domstolene på finansloven for 2009 tilført 84 mio. kr. i 2009-2011. Endvidere besluttede regeringen, Dansk Folkeparti og Liberal Alliance i foråret 2009 at tilføre domstolene en merbevilling på 110 mio. kr. i 2009. Merbevillingen vil sætte domstolene i stand til at styrke sagsproduktionen ved byretterne og muliggør dermed en umiddelbar styrkelse af indsatsen for at nedbringe den sagspukkel, der opstod i domstolsreformens første år.

Regeringen har samtidig tilkendegivet, at regeringen i efteråret 2009 vil tage initiativ til indgåelse af en flerårig politisk aftale om domstolenes økonomi efter 2009.

På den baggrund forventes det på sigt, at berammelsestiderne generelt vil falde ved byretterne, herunder ved fogedretterne.

Der henvises til lovforslagets § 3, nr. 1, og bemærkningerne hertil.

6. Ikrafttrædelsestidspunkt

Det foreslås, at denne ændringslov træder i kraft den 1. januar 2010 med undtagelse af § 1, nr. 12 (retsplejelovens § 130, stk. 1, 2. pkt.), og § 1, nr. 14 (retsplejelovens § 325, stk. 4), som begge træder i kraft dagen efter lovens bekendtgørelse i Lovtidende.

Ændringen af retsplejelovens § 130, stk. 1, vedrørende bemyndigelse til ved bekendtgørelse at implementere vedtagelser fra Det Europæiske Fællesskab om sagsbehandling i alle sager om advokatvirksomhed (lovforslagets § 1, nr. 12) foreslås at træde i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende, da servicedirektivet skal implementeres i dansk ret senest den 28. december 2009.

Formålet med den foreslåede ændring af retsplejelovens § 325, stk. 4, i lovforslagets § 1, nr. 14, er at videreføre den nugældende overgangsordning, således at en ansøger, der søger om fri proces i en sag om ægteskab eller forældremyndighed, fortsat vil kunne få fri proces efter de økonomiske betingelser, der gælder for enlige, selv om ansøgeren lever i et nyt samlivsforhold. Da overgangsordningen kun løb frem til den 30. september 2009, bør § 1, nr. 14, træde i kraft hurtigst muligt. Ansøgninger om fri proces, der modtages i perioden fra den 1. oktober 2009 til bestemmelsens foreslåede ikrafttræden dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende, vil skulle behandles efter ”husstandsprincippet” i retsplejelovens § 325, stk. 4. De pågældende ansøgere vil dog blive orienteret om fremsættelsen af dette lovforslag og vil kunne anmode om, at sagsbehandlingen sættes i bero, indtil lovforslaget er færdigbehandlet.

7. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Forslaget om at videreføre reglen om, at de økonomiske betingelser for fri proces, der gælder for enlige, kan anvendes i forhold til en ansøger, der er samlevende og søger om fri proces i en sag om ægteskab eller forældremyndighed over et barn fra et tidligere samlivsforhold, indebærer en videreførelse af den nuværende retstilstand på området og vil derfor ikke have økonomiske konsekvenser for staten.

Lovforslaget skønnes ikke i øvrigt at have økonomiske eller administrative konsekvenser for det offentlige af betydning.

8. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Lovforslaget har ikke økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet af betydning.

9. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget har ikke administrative konsekvenser for borgerne.

10. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

11. Forholdet til EU-retten

For så vidt angår forholdet til EU-retten skaber lovforslagets § 1, nr. 12, hjemmel til ved bekendtgørelse at gennemføre dele af servicedirektivet i dansk ret.

12. Hørte myndigheder mv.

Et udkast til lovforslag har været sendt i høring hos:

Østre Landsret, Vestre Landsret, samtlige byretter, Sø- og Handelsretten, Domstolsstyrelsen, Dom-

merforeningen, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolenes Tjenestemandsförening, HK Landsklubben Danmarks Domstole, Rigspolitiet, Rigsadvokaten, Foreningen af Offentlige Anklagere, Politiforbundet i Danmark, DJØF, Foreningen af Advokater og Advokatfuldmægtige, Advokatrådet, Danske Advokater, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Institut for Menneskerettigheder, Retssikkerhedsfonden, Retspolitisk Forening, Akademikernes Centralorganisation, Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd, Foreningen Danske Inkassoadvokater, Skatteministeriet og Økonomi- og Erhvervsministeriet.

13. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/ mindre udgifter	Negative konsekvenser/ Merudgifter
Økonomiske og administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen af betydning	Ingen af betydning
Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen af betydning	Ingen af betydning
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget skaber hjemmel til ved bekendtgørelse at gennemføre dele af servicedirektivet.	

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Nr. 1 (retsplejelovens § 19, stk. 4)

Den foreslåede bestemmelse præciserer, at Tinglysningens rets præsident kan bemyndige andre personer end retsassessorer og dommerfuldmægtige til at behandle alle tinglysningssager, hvis der ikke skal træffes afgørelse i tvistigheder. Indsigelser mod en tinglysningsekspedition, der er foretaget af en person med bemyndigelse efter § 19, stk. 4, skal forelægges for en udnævnt dommer eller en person, der er omfattet af § 19, stk. 1, inden en eventuel kære til landsretten. Det antages således, at den udnævnte dommer eller den person, der er omfattet af § 19, stk. 1, kan omgøre en udført tinglysningsekspedition, når der rejses kæremål mod ekspeditionen.

Stk. 4 omfatter – bortset fra udnævnte dommere, retsassessorer og dommerfuldmægtige – det personale ved Tinglysningens ret, der til enhver tid er ansat til sagsbehandling. Bestemmelsen stiller således ikke krav om en bestemt uddannelsesmæssig baggrund, men det forudsættes, at det pågældende personale ved kursusundervisning eller instruktion under arbejdet har erhvervet særlig indsigt og rutine i de pågældende arbejdsområder.

De personer, der er omfattet af bestemmelsen, er ikke omfattet af det særlige ansættelsesværn for retsassessorer og dommerfuldmægtige i §§ 54 og 54 a.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.4.2 i de almindelige bemærkninger.

Nr. 2 (retsplejelovens § 32, stk. 1, 2. pkt.)

Det foreslås at flytte bestemmelsen i § 32, stk. 1, 2. pkt., der samtidig foreslås ændret, til et selvstændigt nyt stk. 3 til § 32. Der henvises til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 4, nedenfor.

Nr. 3 (retsplejelovens § 32, stk. 1)

Der er tale om en konsekvensændring som følge af forslaget om at flytte bestemmelsen i § 32, stk. 1, 2. pkt., der samtidig foreslås ændret, til et selvstændigt nyt stk. 3 til § 32.

Nr. 4 (retsplejelovens § 32, nyt stk. 3)

Det følger af den gældende i § 32, stk. 1, 2. pkt., at det er forbudt at transmittere tekst under retsmøder, medmindre retten undtagelsesvis tillader det.

Det foreslås at undtage advokater, anklagere, bevogtningspersonale, tolke og journalister fra forbuddet, så det som udgangspunkt er tilladt for disse personer at sende tekstbeskeder under retsmøder. Disse personer, der som led i varetagelsen af deres arbejde under retsmødet kan have behov for f.eks. at kunne sende tekstbeskeder via mobiltelefoner mv. eller søge oplysninger på internettet, vil således have mulighed for det uden først at anmode retten om tilladelse.

For så vidt angår afgrænsningen af journalister omfatter bestemmelsen personer, som har adgang til at kære rettens beslutninger om dørlukning, referatforbud og navneforbud efter reglerne i retsplejelovens § 29 c, § 30 b og § 31 a. Det drejer sig om redaktører og redaktionelle medarbejdere ved et skrift, der er omfattet af § 1, nr. 1, i medieansvarsloven, ved et radio- eller fjernsynsforetagende, der er omfattet af § 1, nr. 2, i medieansvarsloven eller ved massemedier, der er omfattet af § 1, nr. 3, i medieansvarsloven, jf. retsplejelovens § 172, stk. 1, 2 og 4.

Efter den foreslåede bestemmelse kan retten dog bestemme efter en konkret vurdering, at det ikke er tilladt at transmittere tekst under retsmødet. Retten får herved mulighed for at varetage det samme hensyn, som er formålet med det generelle forbud mod transmission af tekst under retsmøder, der fortsat vil gælde for andre end advokater, anklagere, bevogtningspersonale, tolke og journalister, dvs. navnlig at forebygge risiko for ulovlig brug af mobiltelefoner mv. Undtagelsen vil bl.a. kunne anvendes i sager, hvor retten ud fra sagens karakter og omstændighederne i øvrigt finder, at der er fare for, at mobiltelefoner eller andet teknisk udstyr vil blive anvendt ulovligt. Som efter det gældende forbud omfatter udtrykket ”tekst” alle former for ord, bogstaver, symboler, tegn, tal mv. og alle former for tekstbeskeder, som transmitteres ved hjælp af teknisk udstyr. Et forbud kan relatere sig til bestemte personer, en bestemt sag eller et bestemt retsmøde. Retten kan træffe en sådan afgørelse af egen drift eller efter anmodning, f.eks. fra anklagemyndigheden, og afgørelsen kan træffes både inden retsmødets start og under retsmødet. Afgørelsen skal træffes ved kendelse.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.2 i de almindelige bemærkninger.

Nr. 5 (retsplejelovens § 32, stk. 4, 2. pkt.)

Der er tale om en konsekvensændring som følge af forslaget om at flytte bestemmelsen i § 32, stk. 1, 2. pkt., der samtidig foreslås ændret, til et selvstændigt nyt stk. 3 til § 32.

Nr. 6 (retsplejelovens § 32, stk. 5, 2. pkt.)

Der er tale om en konsekvensændring som følge af forslaget om at flytte bestemmelsen i § 32, stk. 1, 2. pkt., der samtidig foreslås ændret, til et selvstændigt nyt stk. 3 til § 32.

Nr. 7 (retsplejelovens § 32 b, stk. 1)

Det foreslås, at en overtrædelse af rettens forbud i medfør af forslaget til § 32, stk. 3, 1. pkt., (lovforslagets § 1, nr. 4) kan straffes med bøde på samme måde som det gældende generelle forbud mod at transmittere tekst under retsmøder, der efter lovforslaget til § 32, stk. 3, 3. pkt., fortsat skal gælde for andre personer end advokater, anklagere, bevogtningspersonale, tolke og journalister. Det foreslås således også, at overtrædelse af det generelle forbud fortsat skal kunne straffes med bøde.

Nr. 8 og 9 (retsplejelovens § 44 b)

Stk. 1 vedrører adgang til midlertidig beskikkelse som byretsdommer (byretskonstitution). Bestemmelsen giver adgang til beskikkelse af dommerfuldmægtige, retsassessorer og andre jurister, herunder advokater og jurister fra centraladministrationen. Det forudsættes, at en person, der allerede er ansat ved domstolene, så vidt muligt skal beskikkes ved et andet embede end der, hvor den pågældende ellers gør tjeneste.

Såvel landsrets- som byretskonstitutioner efter den foreslåede § 44 b, stk. 1, kan ske i uddannelsesøjemed, ligesom bestemmelsen forudsættes anvendt med henblik på at fremme vekselvirkningen mellem domstolene på den ene side og navnlig retsvidenskaben og advokatgerningen på den anden side. En byretskonstitution vil kunne placeres før eller efter en landsretskonstitution.

Som det i dag er tilfældet for besættelsen af konstitutionsstillingerne i landsretten, vil besættelsen af konstitutionsstillingerne i byretten skulle ske efter opslag og indstilling fra Dommerudnævnelserådet, jf. retsplejelovens § 43 a, stk. 1, nr. 6 (der ikke foreslås ændret).

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2.2 i de almindelige bemærkninger.

Nr. 10 (retsplejelovens § 54 a, nyt stk. 3)

Den foreslåede bestemmelse fastsætter, at et afslag på ansættelse som retsassessor eller dommerfuldmægtig for en ansøger, der er eller har været ansat i en tidsbegrænset stilling som dommerfuldmægtig, skal indbringes for Den Særlige Klageret på ansøgerens anmodning.

Bestemmelsen indebærer, at afslaget på ansættelse kan indbringes for Den Særlige Klageret, uanset hvor lang tid der er gået fra ophøret af den tidsbegrænsede ansættelse til afslaget på ansættelse. Bestemmelsen indebærer endvidere, at der ikke gælder en frist for at indbringe afslaget for Den Særlige Klageret.

Som det i dag er tilfældet for sager om afsked uden ansøgning af en fuldmægtig, jf. § 54 a, stk. 1, og indsigelser mod varsling af ændring af tjenestested, jf. § 54 a, stk. 2, indbringer Domstolsstyrelsen sagen for klageretten. Domstolsstyrelsen vil eventuelt kunne lade sagerne indbringe ved kammeradvokaten.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3.2 i de almindelige bemærkninger.

Nr. 11 (retsplejelovens § 54 a, stk. 3, der bliver til stk. 4)

Den foreslåede bestemmelse fastsætter, at procedurereglerne for klageretsbehandlingen af sager ved klageretten om afsked uden ansøgning af en fuldmægtig, jf. § 54 a, stk. 1, og indsigelser mod varsling af ændring af tjenestested, jf. § 54 a, stk. 2, også skal gælde for afslag på ansættelse som retsassessor eller dommerfuldmægtig for ansøgere, der er eller har været ansat i en tidsbegrænset stilling som dommerfuldmægtig.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3.2 i de almindelige bemærkninger.

Nr. 12 (retsplejelovens § 130, stk. 1, 2. pkt.)

Det foreslås, at der indføres en bemyndigelse til ved bekendtgørelse at implementere vedtagelser fra Det Europæiske Fællesskab om sagsbehandling i alle sager om advokatvirksomhed.

Bestemmelsen vil i første omgang blive anvendt til at implementere sagsbehandlingsreglerne i servicedirektivets artikel 13, men hvis der senere opstår behov for at fastsætte sagsbehandlingsregler i sager om advokatvirksomhed som følge af vedtagelser fra Fællesskabet, vil hjemlen også kunne dække dette.

Servicedirektivets artikel 13 indeholder en række generelle bestemmelser om bl.a. offentliggørelse af sagsbehandlingsfrist (stk. 3), stiltiende accept (stk. 4) og krav om kvittering (stk. 5).

Det vil bl.a. blive fastsat i bekendtgørelsen, at en manglende overholdelse af en sagsbehandlingsfrist ikke indebærer, at en advokatbeskikkelse kan betragtes som meddelt.

Der henvises i øvrigt til pkt. 1.5 i de almindelige bemærkninger.

Nr. 13 (retsplejelovens § 151, stk. 1, 4. pkt.)

Det foreslås, at retsplejelovens § 151, stk. 1 og 4, om henholdsvis rettens beføjelse til at udvise personer fra retssalen og politiets pligt til at yde retten bistand også finder anvendelse ved overtrædelse af rettens forbud i medfør af den foreslåede i § 32, stk. 3, 1. pkt., (lovforslagets § 1, nr. 4). § 151, stk. 1 og 4, finder også anvendelse ved overtrædelse af det gældende generelle forbud mod at transmittere tekst under retsmøder, der efter lovforslaget til § 32, stk. 3, 2. pkt., fortsat skal gælde for andre personer end advokater, anklagere, bevogtningspersonale, tolke og journalister. Det foreslås således også at opretholde muligheden for at anvende § 151, stk. 1 og 4, ved overtrædelse af det generelle forbud.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.2 i de almindelige bemærkninger.

Nr. 14 (retsplejelovens § 325, stk. 4)

Efter den foreslåede bestemmelse skal en person, der er samlevende og ansøger om fri proces til en sag om ægteskab eller forældremyndighed, anses for at opfylde de økonomiske betingelser for at få fri proces, hvis parrets samlede indtægter ikke overstiger indtægtsgrænsen for samlevende *eller* hvis ansøgerens eget indtægtsgrundlag ikke overstiger indtægtsgrænsen for enlige (retsplejelovens § 325, stk. 3).

Bestemmelsen viderefører således den retstilstand, som følger af overgangsreglen i § 3 i lov nr. 500 af 6. juni 2007 om ændring af forskellige lovbestemmelser som følge af forældreansvarsloven, men som kun løber til den 30. september 2009.

Samlevende omfatter såvel ægtefæller som ugifte samlevende. Sager om ægteskab eller forældremyndighed er sager, som behandles efter reglerne i retsplejelovens kapitel 42.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.2 i de almindelige bemærkninger.

Til § 2

Nr. 1 (domstolsstyrelseslovens § 4, stk. 1, 3 og 8)

De foreslåede bestemmelser fastslår, at det medlem af Domstolsstyrelsens bestyrelse, der repræsenterer det juridiske personale ved domstolene, som ikke er udnævnte dommere, også repræsenterer andre akademikere end jurister ved domstolene.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.5.2 i de almindelige bemærkninger.

Nr. 2 (domstolsstyrelseslovens § 4, stk. 3)

Den foreslåede bestemmelse er en redaktionel ændring som følge af, at »HK-Landsklubben Dommerkontorerne« har ændret navn til »HK Landsklubben Danmarks Domstole«.

Til § 3

Forslaget indebærer, at domstolene får mulighed for at undlade at opkræve ny retsafgift, hvis en overskridelse af 3-månedersfristen i retsafgiftslovens § 19, 1. pkt., hverken skyldes rekvirentens eller rekviriti forhold.

At fristoverskridelsen hverken må skyldes rekvirentens eller rekviriti forhold, indebærer, at der må opkræves afgift, selv om fristoverskridelsen kun til dels skyldes rekvirentens eller rekviriti forhold.

Bestemmelsen omfatter blandt andet den situation, hvor fagedretten enten på grund af antallet af verserende sager eller manglende personaleressourcer er nødt til at beramme sagen efter udløbet af 3-månedersfristen. Skyldes et sent berammelsestidspunkt derimod, at det enten helt eller delvist på grund af rekvirenten eller dennes advokat ikke har været muligt at finde en tidligere dato, hvor rekvirenten kunne møde, finder den foreslåede bestemmelse ikke anvendelse.

Bestemmelsen vil også kunne finde anvendelse, hvis et retsmøde skulle blive udsat på grund af et uhensigtsmæssigt tilrettelagt forsøg på forkyndelse for rekviritus. I den forbindelse må det dog indgå i

vurderingen, i hvilket omfang rekvirenten har haft mulighed for at få udsat sagen til en dato inden for 3-månedersfristen.

Der henvises i øvrigt til pkt. 5.2 i de almindelige bemærkninger.

Til § 4

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. januar 2010 med undtagelse af § 1, nr. 12 (retsplejelovens § 130, stk. 1, 2. pkt.), og § 1, nr. 14 (retsplejelovens § 325, stk. 4), som begge foreslås at træde i kraft dagen efter lovens bekendtgørelse i Lovtidende.

Der henvises i øvrigt til pkt. 6 i de almindelige bemærkninger.

Til § 5

Bestemmelsen angår lovens territoriale gyldighed og fastslår, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland. Dog kan ændringen af domstolsstyrelsesloven (lovforslagets § 2) ved kongelig anordning sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de afvigelser, som de færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lovforslag

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1069 af 6. november 2008, som ændret senest ved lov nr. 517 af 12. juni 2009, foretages følgende ændringer:

§ 19. Fuldmægtige ved byretterne, Sø- og Handelsretten og Tinglysningssretten kan behandle sager, der hører under vedkommende ret, i det omfang rettens præsident bestemmer det.

Stk. 2. Domstolsstyrelsen fastsætter regler for fuldmægtiges uddannelse ved byretterne, Sø- og Handelsretten og Tinglysningssretten.

Stk. 3. Ved byretterne og Sø- og Handelsretten kan rettens præsident meddele andre personer bemyndigelse til at træffe afgørelser efter § 350, stk. 2, og § 477 d, stk. 2, og at udføre foged-, skifte- og notarialforretninger samt faderskabssager, hvis der ikke skal træffes afgørelse i tvistigheder. Personer, der er bemyndiget til at udføre fogedforretninger, kan dog efter præsidentens nærmere bestemmelse træffe afgørelser efter § 490, § 494, stk. 2 og 3, og § 525.

Stk. 4. Ved Tinglysningssretten kan præsidenten meddele andre personer bemyndigelse til at udføre tinglysningssager.

§ 32. Det er forbudt under retsmøder at optage eller transmittere billeder og lyd, medmindre retten undtagelsesvis tillader dette. Det er endvidere forbudt under retsmøder at transmittere tekst, medmindre retten undtagelsesvis tillader dette. Offentliggørelse af billeder og lyd, der er optaget i strid hermed, er forbudt. Retten kan i øvrigt på ethvert tidspunkt under sagen forbyde offentlig gengivelse af billeder og lyd, der er optaget under et retsmøde. Rettens afgørelse efter 1. og 4. pkt. træffes ved kendelse.

1. *§ 19, stk. 4*, affattes således:

»*Stk. 4.* Ved Tinglysningssretten kan præsidenten meddele andre personer bemyndigelse til at behandle tinglysningssager, hvis der ikke skal træffes afgørelse i tvistigheder.«

2. *§ 32, stk. 1, 2. pkt.*, ophæves.

3. I *§ 32, stk. 1*, ændres »1. og 4. pkt.« til: »1. og 3. pkt.«.

Stk. 2. Personer, der afgiver forklaring under retsmødet, skal gøres bekendt med, at der optages billeder og lyd.

Stk. 3. Retten kan på ethvert tidspunkt forbyde, at apparater, der kan optage eller transmittere billeder, lyd eller tekst, medbringes eller anbringes i lokaler, hvor der afholdes retsmøder.

Stk. 4. Billedoptagelse i rettens bygninger er forbudt, medmindre rettens præsident giver tilladelse dertil. Stk. 1, 3.-5. pkt., finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 5. Billedoptagelse uden for rettens bygninger af sigtede, tiltalte og vidner, der er på vej til eller fra et retsmøde i en straffesag, er forbudt, medmindre den pågældende har samtykket i optagelsen. Stk. 1, 3. pkt., finder tilsvarende anvendelse.

§ 32 b. Overtrædelse af § 29 d, § 29 e, 3. pkt., og § 32, stk. 1, 1.-3. pkt., og stk. 4 og 5, eller af rettens forbud efter § 30, § 31 b, 1. pkt., § 32, stk. 1, 4. pkt., og stk. 3, og § 32 a straffes med bøde.

Stk. 2. Overtrædelse af et forbud efter § 31 straffes med bøde, hvis den pågældende var bekendt med forbuddet. Det samme gælder, hvis den pågældende vidste eller burde vide, at sagen verserede ved retten, eller at politiet efterforskede sagen, og den pågældende ikke havde forhørt sig hos politiet, anklagemyndigheden eller retten om, hvorvidt der var nedlagt navneforbud.

§ 44 b. Justitsministeren kan meddele midlertidig beskikkelse som landsdommer ud over det antal dommere, der i § 5 er fastsat for landsretterne.

4. I § 32 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»*Stk. 3.* Retten kan på ethvert tidspunkt forbyde advokater, anklagere, bevogtningspersonale, tolke og personer, der er omfattet af § 172, stk. 1, 2 eller 4, at transmittere tekst under retsmødet. Afgørelsen træffes ved kendelse. For andre personer er det under retsmøder forbudt at transmittere tekst, medmindre retten undtagelsesvis tillader det.«

Stk. 3-5 bliver herefter stk. 4-6.

5. I § 32, *stk. 4, 2. pkt.*, der bliver stk. 5, 2. pkt., ændres »Stk. 1, 3.-5. pkt.« til: »Stk. 1, 2.-4. pkt.«.

6. I § 32, *stk. 5, 2. pkt.*, der bliver stk. 6, 2. pkt., ændres »Stk. 1, 3. pkt.« til: »Stk. 1, 2. pkt.«.

7. § 32 b, *stk. 1*, affattes således:

»Overtrædelse af § 29 d, § 29 e, 3. pkt., og § 32, stk. 1, 1. og 2. pkt., stk. 3, 3. pkt., og stk. 5 og 6, eller af rettens forbud efter § 30, § 31 b, 1. pkt., § 32, stk. 1, 3. pkt., stk. 3, 1. pkt., og stk. 4, og § 32 a straffes med bøde.«

8. § 44 b, *stk. 1*, affattes således:

»Justitsministeren kan meddele midlertidig beskikkelse som landsdommer eller byretsdommer

Stk. 2. Beskikkelsen meddeles for en tidsbegrænset periode på indtil 1 år. Under særlige omstændigheder og efter indstilling fra landsrettens præsident kan justitsministeren forlænge beskikkelsen ud over 1 år.

§ 54 a. Sager om afsked uden ansøgning af en fuldmægtig indbringes af Domstolsstyrelsen for Den Særlige Klageret. Afskedigelse uden ansøgning efter § 54, stk. 2, 2. pkt., sker dog administrativt.

Stk. 2. Fremsættes der indsigelse mod en varslet ændring af tjenestested, indbringer Domstolsstyrelsen sagen for Den Særlige Klageret. Indsigelse skal fremsættes senest 14 dage efter, at den pågældende har fået varsel om det nye tjenestested.

Stk. 3. Sager efter stk. 1 og 2 forelægges for klageretten af Domstolsstyrelsen. Den, sagen angår, skal herefter have lejlighed til skriftligt at fremkomme med sine bemærkninger. Fremsætter den pågældende begæring herom, eller gør sagens beskaffenhed det påkrævet, træffer klageretten dog beslutning om mundtlig forhandling og træffer samtidig bestemmelse om, hvorvidt denne skal ske for lukkede døre. De nærmere bestemmelser om hovedforhandlingen træffes i øvrigt af klagerettens formand i overensstemmelse med de regler, som gælder for hovedforhandling af borgerlige sager i 1. instans med de fornødne lempelser. Fremsætter den pågældende begæring herom, kan klagerettens formand beskikke den pågældende en advokat.

Stk. 4. Klageretten træffer afgørelse ved dom, der afsiges i et offentligt retsmøde.

Stk. 5. Dommen kan af parterne indbringes for Højesteret efter reglerne om anke af borgerlige sager.

§ 130. Med henblik på opfyldelsen eller anvendelsen af Det Europæiske Fællesskabs vedtægter kan justitsministeren fastsætte regler om

ud over det antal dommere, der i §§ 5 og 9 er fastsat for landsretterne og byretterne.«

9. I § 44 b, stk. 2, 2. pkt., indsættes efter »landsrettens præsident«: »eller byrettens præsident«.

10. I § 54 a indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»Stk. 3. På ansøgerens anmodning indbringer Domstolsstyrelsen afslag på ansættelse af en ansøger, der er eller har været ansat i en tidsbegrænset stilling som dommerfuldmægtig, for Den Særlige Klageret.«

Stk. 3-5 bliver herefter stk. 4-6.

11. I § 54 a, stk. 3, der bliver stk. 4, ændres »stk. 1 og 2« til: »stk. 1-3«.

12. I § 130, stk. 1, indsættes som 2. pkt.:

beskikkelse som advokat og udøvelse af advokatvirksomhed, herunder om etablering og virksomhed i advokatfællesskaber, for advokater, der har opnået beskikkelse i en af Den Europæiske Unions medlemsstater eller i et land, hvormed Fællesskabet har indgået aftale.

Stk. 2. Justitsministeren kan endvidere fastsætte regler om brug af advokattitler, som er omfattet af Det Europæiske Fællesskabs vedtagelser, og om straf af bøde for overtrædelse af disse regler.

§ 151. Rettens formand våger over, at forhandlingen foregår med den tilbørlige orden og værdighed. Han er berettiget til i dette øjemed at afbryde og tilrettevise parter, vidner eller andre, når de tillader sig upassende udtalelser eller utilbørlige personlige angreb. Vedbliver en part hermed trods tilrettevisning, kan ordet fratages ham. Personer, der ved støjende eller anden utilbørlig adfærd forstyrrer forhandlingerne eller tilsidesætter den agtelse, som skyldes retten, kan udvises af retssalen, jf. endvidere §§ 32, stk. 1 og 3, og 32 a. Bliver i en borgerlig sag ordet frataget en part, eller bortfjernes han, kan forhandlingen fortsættes, hvis retten ikke finder en udsættelse nødvendig. Det samme gælder, når ordet fratages den sigtede i en straffesag. Bortfjernes han, forholdes efter reglerne i §§ 748, stk. 6, og 857. Er det den offentlige anklager eller sigtedes forsvarer, som bortfjernes, eller hvem ordet fratages, går der frem, som om vedkommende var udeblevet.

Stk. 2. For fornærmelser mod retten eller nogen af de i retten mødende, uorden, hvorved forhandlingerne forstyrres, samt ulydighed mod formandens befalinger kan rettens formand (derunder også skifte- og fogedret) lade vedkommende fjernes fra retslokalet.

Stk. 3. Politiet er forpligtet til uvægerligt og øjeblikkeligt at yde retten bistand til udførelse af denne paragrafs forskrifter.

§ 325. Der kan efter ansøgning meddeles en person, der opfylder de økonomiske betingelser efter stk. 2-5, og som ikke har en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, der dækker omkostninger ved sagen, fri proces efter reglerne i §§ 327 og 328.

»Justitsministeren kan fastsætte regler om sagsbehandling i sager om advokatvirksomhed med henblik på opfyldelsen af Det Europæiske Fællesskabs vedtagelser.«

13. I § 151, stk. 1, 4. pkt., ændres »stk. 1 og 3« til: »stk. 1, 3 og 4«.

Stk. 2. Personer, hvis indtægtsgrundlag ikke overstiger de i stk. 3-5 nævnte beløb, opfylder de økonomiske betingelser for at få fri proces, medmindre omkostningerne ved sagen må antages at blive uvæsentlige i forhold til ansøgerens indtægtsgrundlag. Justitsministeren fastsætter regler om opgørelse af indtægtsgrundlaget.

Stk. 3. Indtægtsgrænsen udgør 236.000 kr. (2005-niveau) for enlige.

Stk. 4. For samlevende anvendes parrets samlede indtægtsgrundlag, og indtægtsgrænsen udgør 300.000 kr. (2005-niveau). Hvis parret har modstående interesser i sagen, anvendes dog ansøgerens eget indtægtsgrundlag og indtægtsgrænsen for enlige.

Stk. 5. Indtægtsgrænsen forhøjes med 41.000 kr. (2005-niveau) for hvert barn under 18 år, herunder stedbørn eller plejebørn, som enten bor hos ansøgeren eller i overvejende grad forsørges af denne.

§ 4. Bestyrelsen består af en højesteretsdommer, to landsdommere, to byretsdommere, en repræsentant for det øvrige juridiske personale ved domstolene, to repræsentanter for det administrative personale ved domstolene, en advokat og to medlemmer med særlig ledelsesmæssig og samfundsmæssig indsigt.

Stk. 2. Justitsministeren beskikker samtlige medlemmer af bestyrelsen. Højesteretsdommeren beskikkes efter indstilling fra Højesteret. De to landsdommere beskikkes efter indstilling fra henholdsvis Østre Landsret og Vestre Landsret. Advokaten beskikkes efter indstilling fra Advokatrådet. De to medlemmer med særlig ledelsesmæssig og samfundsmæssig indsigt beskikkes efter indstilling fra henholdsvis Beskæftigelsesrådet og Rektorkollegiet.

14. I § 325, *stk. 4*, indsættes som *3. pkt.*:

»I sager om ægteskab eller forældremyndighed, jf. kapitel 42, kan ansøgerens eget indtægtsgrundlag og indtægtsgrænsen for enlige også anvendes.«

§ 2

I lov nr. 401 af 26. juni 1998 om Domstolsstyrelsen, som ændret ved § 29 i lov nr. 388 af 30. maj 2000, § 1 i lov nr. 1156 af 19. december 2003, § 2 i lov nr. 552 af 24. juni 2005 og § 3 i lov nr. 181 af 28. februar 2007, foretages følgende ændring:

1. I § 4, *stk. 1*, 3 og 8, ændres »det øvrige juridiske personale« til: »det øvrige akademiske personale«.

Stk. 3. Justitsministeren fastlægger efter forhandling med henholdsvis Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen samt Politiets og Domstolenes Tjenestemandsförening og HK-Landsklubben Dommerkontorerne fremgangsmåden ved indstilling af de to byretsdommere, repræsentanten for det øvrige juridiske personale og de to repræsentanter for det administrative personale ved domstolene.

Stk. 4. Medlemmer af Folketinget, regionsråd og kommunalbestyrelser kan ikke være medlemmer af bestyrelsen.

Stk. 5. § 12 i lov om ligestilling af kvinder og mænd gælder ikke ved indstilling til Domstolsstyrelsens bestyrelse.

Stk. 6. Medlemmerne beskikkes for 4 år. Genbeskikkelse kan finde sted.

Stk. 7. Der beskikkes en suppleant for hvert af bestyrelsens medlemmer. Stk. 2-6 finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 8. Repræsentanten for det øvrige juridiske personale og de to repræsentanter for det administrative personale samt deres suppleanter er beskyttet mod afskedigelse og anden forringelse af forholdene på samme måde som tillidsrepræsentanter inden for vedkommende eller tilsvarende område.

Stk. 9. Bestyrelsen vælger selv sin formand.

Stk. 10. Domstolsstyrelsens direktør deltager i bestyrelsens møder, medmindre bestyrelsen undtagelsesvis træffer anden bestemmelse.

§ 19. For andre forretninger end udlæg på grundlag af udpantningsret svares ny afgift, når rekvirenten mere end 3 måneder efter, at afgiftspligt er indtrådt, fremsætter ny begæring vedrørende kravet over for samme fogedret eller fogedretten i en anden retskreds.

2. I § 4, *stk. 3*, ændres »HK-Landsklubben Dommerkontorerne« til: »HK Landsklubben Danmarks Domstole«.

§ 3

I lov om retsafgifter, jf. lovbekendtgørelse nr. 936 af 8. september 2006, som ændret senest ved § 2 i lov nr. 487 af 12. juni 2009, foretages følgende ændring:

1. I § 19 indsættes som 2. *pkt.*:

»Opkrævning af afgiften kan undlades, hvis overskridelsen af 3 måneders fristen hverken skyldes rekvirentens eller rekvisiti forhold.«

§ 4

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. januar 2010, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Retsplejelovens § 130, stk. 1, 2. pkt., som affattet ved § 1, nr. 12, i denne lov, og retsplejelovens § 325, stk. 4, 3. pkt., som affattet ved § 1, nr. 14, i denne lov, træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende.

§ 5

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men § 2 kan ved kongelig anordning sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de afvigelser, som de færøske og grønlandske forhold tilsiger.